Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 22 mai 2025[1]

Cauzele conexate C-416/24 și C-417/24

On Air Media Professionals SRL
împotriva
Agenției pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (C-416/24)
și
Different Media SRL
împotriva
Ministerului Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (C-417/24)

[cerere de decizie preliminară formulată de Curtea de Apel Bacău (România)]

„Trimitere preliminară – Ajutoare de stat – Regulamentul (UE) nr. 651/2014 – Exceptarea anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă – Eroare de traducere în versiunea în limba română – Efectele juridice ale regulamentului de rectificare a acestei erori – Posibilitate de recuperare a unui ajutor acordat anterior rectificării pe baza versiunii regulamentului care conține eroarea respectivă”

I. Introducere

1. Care este situația unor măsuri de ajutor acordate de un stat membru pe baza unei versiuni lingvistice eronate a unui regulament al Comisiei Europene, dar care a fost publicat conform cerințelor legale în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*? Aceasta este în esență întrebarea la care Curtea este chemată să răspundă în prezenta cauză, România acordând, pe baza versiunii în limba română a Regulamentului (UE) nr. 651/2014[2] (denumit în continuare „GBER”), anumite ajutoare unor întreprinderi care nu ar fi trebuit să beneficieze de acestea.

2. Întrebată cu privire la aspectul dacă într-o asemenea situație un stat membru este obligat să procedeze la recuperarea unor astfel de ajutoare, Curtea va trebui să precizeze domeniul de aplicare al diferitelor principii referitoare la publicarea și la aplicarea dreptului Uniunii, în lumina regimului lingvistic al Uniunii Europene.

[1] Limba originală: franceza.

[2] Regulamentul Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (JO 2014, L 187, p. 1).

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. GBER

3. Considerentul (14) al GBER enunță următoarele:

„Ajutoarele acordate întreprinderilor aflate în dificultate ar trebui excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament, întrucât astfel de ajutoare ar trebui să fie evaluate în temeiul Liniilor directoare comunitare din 1 octombrie 2004 privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate, astfel cum au fost prelungite prin Comunicarea Comisiei privind prelungirea aplicării Liniilor directoare comunitare din 1 octombrie 2004 privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate sau al liniilor directoare ulterioare acestora, pentru a se evita nerespectarea lor, cu excepția schemelor de ajutoare destinate reparării daunelor provocate de anumite dezastre naturale. În vederea asigurării securității juridice, este oportun să se stabilească criterii clare care să nu necesite evaluarea tuturor aspectelor particulare ale situației în care se află o întreprindere pentru a se stabili dacă aceasta este considerată ca fiind în dificultate în sensul prezentului regulament.”

4. Articolul 1 alineatul (4) litera (c) din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede:

„Prezentul regulament nu se aplică:

[…]

(c) ajutoarelor pentru întreprinderi aflate în dificultate, cu excepția schemelor de ajutoare destinate reparării daunelor provocate de anumite dezastre naturale.”

5. Articolul 2 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții”, prevede la punctul 18 litera (a) prima teză:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[…]

18. «întreprindere în dificultate» înseamnă o întreprindere care se află în cel puțin una din situațiile următoare:

(a) în cazul unei societăți comerciale cu răspundere limitată (alta decât [o întreprindere mică sau mijlocie (IMM)] care există de mai *puțin* de trei ani sau, în sensul eligibilității pentru ajutor pentru finanțare de risc, un IMM aflat la cel mult șapte ani de la prima sa vânzare comercială care se califică pentru investiții pentru finanțare de risc în urma unui proces de diligență efectuat de un intermediar financiar selectat), atunci când mai mult de jumătate din capitalul său social subscris a dispărut din cauza pierderilor acumulate […]” [3]

[3] Sublinierea noastră.

6. În ceea ce privește această dispoziție, termenii „care există de *mai puțin de* trei ani” au fost traduși în versiunea în limba română prin „care există de *cel puțin* trei ani”[4].

2. Regulamentul (UE) 2021/452

7. Considerentele (1) și (2) ale Regulamentului (UE) 2021/452[5] (denumit în continuare „regulamentul de rectificare”) enunță:

„(1) Versiunea în limba română a [GBER] conține la articolul 2 punctul 18 litera (a) prima teză și la articolul 2 punctul 18 litera (b) prima teză erori care modifică sensul dispozițiilor.

(2) Prin urmare, versiunea în limba română a [GBER] ar trebui rectificată în consecință. Celelalte versiuni lingvistice nu sunt afectate.”

8. Articolul 1 din acest regulament prevede:

„[GBER] se rectifică după cum urmează:

1 Articolul 2 punctul 18 litera (a) prima teză se înlocuiește cu următorul text: «În cazul unei societăți comerciale cu răspundere limitată (alta decât un IMM care există de mai puțin de trei ani sau, în sensul eligibilității pentru ajutor pentru finanțare de risc, un IMM aflat la cel mult șapte ani de la prima sa vânzare comercială care se califică pentru investiții pentru finanțare de risc în urma unui proces de diligență efectuat de un intermediar financiar selectat), atunci când mai mult de jumătate din capitalul său social subscris a dispărut din cauza pierderilor acumulate.

[…]»”

9. Articolul 2 din regulamentul menționat prevede:

„Prezentul regulament intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în [Jurnalul Oficial].”

3. Decizia C(2020) 5949 final

10. Prin Decizia C(2020) 5949 final[6], Comisia a autorizat schema de ajutor de stat intitulată „Sprijin pentru IMM-uri și întreprinderi mari în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19” (denumită în continuare „schema de ajutor în discuție în litigiile principale”), pe care România i-a notificat-o la 20 august 2020.

4 Sublinierea noastră.

5 Regulamentul Comisiei din 15 martie 2021 de rectificare a versiunii în limba română a Regulamentului (UE) nr. 651/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (JO 2021, L 89, p. 1).

6 Decizia din 27 august 2020 privind ajutorul de stat SA.58166 (2020/N) – România – COVID-19: Sprijin pentru IMM-uri și întreprinderi mari în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19 (JO 2020, C 302, p. 1).

11. Considerentele (16) și (47) ale acestei decizii enunță:

„(16) Nu se pot acorda ajutoare în cadrul măsurii întreprinderilor aflate în dificultate în sensul Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare («GBER»), al Regulamentului de exceptare pe categorii pentru sectorul agricol («ABER»)[7] sau al Regulamentului de exceptare pe categorii pentru sectorul pescuitului și acvaculturii («FIBER»)[8] la 31 decembrie 2019.

[…]

(47) În consecință, Comisia consideră că măsura este necesară, adecvată și proporțională pentru a remedia o perturbare gravă a economiei unui stat membru și îndeplinește toate condițiile cadrului temporar. În special:

[…]

- Nu se pot acorda ajutoare în cadrul măsurii întreprinderilor care se aflau deja în dificultate la 31 decembrie 2019 [a se vedea considerentul (16)]. Prin urmare, măsura este conformă cu punctul 22 litera (c) din cadrul temporar;

[…]”

B. Dreptul român

1. OUG nr. 130/2020

12. Articolul 4 alineatul (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 din 31 iulie 2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene[9] (denumită în continuare „OUG nr. 130/2020”) prevede:

„Microgranturile au valoarea de 2 000 euro și se acordă o singură dată, sub formă de sumă forfetară, conform prevederilor articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 [JO 2013, L 347, p. 289], cu modificările ulterioare, și ale articolului 67 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a

7 Regulamentul (UE) nr. 702/2014 al Comisiei din 25 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale ca fiind compatibile cu piața internă, în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO 2014, L 193, p. 1).

8 Regulamentul (UE) nr. 1388/2014 al Comisiei din 16 decembrie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare acordate întreprinderilor care își desfășoară activitatea în producția, prelucrarea și comercializarea produselor obținute din pescuit și acvacultură ca fiind compatibile cu piața internă, în aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO 2014, L 369, p. 37).

9 *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 705 din 6 august 2020.

unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului [JO 2013, L 347, p. 320]."

13. În temeiul articolului 6 din OUG nr. 130/2020, microgranturile prevăzute la articolul 4 alineatul (1) din această ordonanță de urgență a Guvernului se acordă, pe bază de contract de acordare a ajutorului de stat, beneficiarilor care îndeplinesc următoarele condiții cumulative: a) au desfășurat activitate curentă/operațională pe perioada a cel puțin unui an calendaristic înainte de data depunerii cererii de finanțare, cu excepția PFA/CMI, pentru care începerea activității poate să fi avut loc până la data de 1 februarie 2020; b) au obținut o cifră de afaceri în exercițiul financiar anterior depunerii cererii de finanțare de cel puțin echivalentul în lei a 5 000 euro la data depunerii cererii de finanțare, cu excepția beneficiarilor ajutorului de stat prevăzuți la articolul 5 alineatul (1) litera a), care au fost înființați în anul 2019, cu o cifră de afaceri mai mică de 5 000 de euro, pentru care plafonul minim al cifrei de afaceri se calculează prin înmulțirea numărului de luni întregi de activitate din anul 2019 cu suma de 415 euro, și a beneficiarilor ajutorului de stat prevăzuți la articolul 5 alineatul (1) literele b) și c); c) își mențin activitatea pe o perioadă de cel puțin 6 luni de la acordarea formei de sprijin sub formă de microgrant.

14. Articolul 32 din OUG nr. 130/2020 prevede la alineatul (1) că regulile de acordare a ajutorului de stat sunt prevăzute în cadrul schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri, supusă avizării Comisiei, iar la alineatul (2) că modificarea și/sau completarea schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri își produce efectele de la data comunicării de către Comisie a deciziei de autorizare.

2. Ordinul nr. 1060/2857/2020

15. Punctul 3 din anexa la Ordinul nr. 1060/2857/2020 din 8 septembrie 2020 pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19[10] (denumit în continuare „Ordinul nr. 1060/2857/2020"), emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (România) și Ministerul Fondurilor Europene (România), cuprinde, printre altele, următoarea definiție:

„[…]

3.6 «întreprinderi în dificultate» – în conformitate cu articolul 2 punctul 18 litera (a) din [GBER], o întreprindere este considerată în dificultate în următoarele situații: (i) în cazul unei societăți comerciale cu răspundere limitată (alta decât o IMM care există de cel puțin trei ani), atunci când mai mult de jumătate din capitalul său social subscris a dispărut din cauza pierderilor acumulate. Această situație survine atunci când deducerea pierderilor acumulate din rezerve (și din toate celelalte elemente considerate în general ca făcând parte din fondurile proprii ale societății) conduce la un rezultat negativ care depășește jumătate din capitalul social subscris. În sensul acestei prevederi, «societate cu răspundere limitată» se referă în special la tipurile de societăți menționate în anexa I la Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului[11], iar «capital social» include, dacă este cazul, orice capital suplimentar […]".

[10] *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 835 din 11 septembrie 2020.

[11] Directiva din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului (JO 2013, L 182, p. 19).

16. Potrivit punctului 6.19 din această anexă, criteriile de eligibilitate generale pentru beneficiarii care solicită finanțare în cadrul măsurilor acestei scheme de ajutor de stat sunt următoarele: a) nu se află în dificultate la data de 31 decembrie 2019, în sensul prevederilor articolului 2 punctul 18 din GBER; b) nu există împotriva lor decizii de recuperare a unui ajutor de stat ce nu au fost executate și recuperate integral; c) nu sunt supuși concordatului preventiv, procedurilor de lichidare, insolvență sau faliment.

3. Ordinul nr. 2989/2020

17. Punctul 8.11 din Ordinul nr. 2989/2020 din 30 septembrie 2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii „Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile” din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene [12] prevede în esență că ajutorul de stat va fi recuperat integral și în situația în care, ca urmare a verificărilor efectuate după semnarea contractelor de finanțare, se constată că beneficiarul nu se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili, așa cum este prevăzut în OUG nr. 130/2020.

III. Litigiile principale, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

18. La data de 20 august 2020, România a notificat Comisiei schema de ajutor de stat în discuție în litigiile principale. Comisia a aprobat această schemă de ajutor de stat prin Decizia C(2020) 5949 final.

19. Potrivit considerentului (16) al acestei decizii, pe baza schemei aprobate, nu se putea acorda niciun ajutor de stat întreprinderilor care erau în dificultate, în sensul articolului 2 punctul 18 din GBER, la data de 31 decembrie 2019. Astfel cum reiese din considerentul (47) al deciziei menționate, aceasta era una dintre condițiile puse de Comisie pentru a declara schema de ajutor necesară, adecvată și proporțională și, prin urmare, compatibilă cu piața internă.

20. După notificarea Deciziei C(2020) 5949 final, schema de ajutor în discuție în litigiile principale a fost pusă în aplicare prin Ordinul nr. 1060/2857/2020.

21. Articolul 4 alineatul (1) din acest ordin prevedea acordarea unui ajutor cu valoarea maximă de 2 000 de euro/beneficiar, pentru anumite categorii de IMM-uri.

22. În conformitate cu Decizia C(2020) 5949 final, unul dintre criteriile generale de eligibilitate care trebuia îndeplinit de beneficiarii care solicitau finanțare era, potrivit punctului 6.19 din anexa la acest ordin, ca ei să nu se afle în dificultate la data de 31 decembrie 2019, în sensul articolului 2 punctul 18 din GBER. Definiția unei „întreprinderi în dificultate” dată la acest articol era amintită la punctul 3.6 subpunctul (i) din această anexă și excludea din domeniul său de aplicare IMM-urile „care există de cel puțin trei ani”.

[12] *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 902 din 5 octombrie 2020.

23. În cadrul schemei de ajutor în discuție în litigiile principale, On Air Media Professionalsși Different Media, societăți cu răspundere limitată de drept român, au încheiat la 10 decembrie 2020 contracte de finanțare pe baza cărora au beneficiat fiecare de un micrograntîn cuantum de 9 679 de lei (aproximativ 1 945 de euro) în vederea depășirii crizei economice generate de COVID-19.

24. Ulterior, aceste micrograntauri au făcut fiecare obiectul unei decizii de recuperare a unui ajutor de stat, datate 8 noiembrie și, respectiv, 18 octombrie 2022. Autoritățile române au considerat că reclamantele din litigiile principale nu îndeplineau una dintre condițiile legale pentru a beneficia de ajutorul în cauză, fiind la data de 31 decembrie 2019 „întreprinderi în dificultate”, în sensul punctului 3.6 subpunctul (i) din anexa la Ordinul nr. 1060/2857/2020, din moment ce pierderile de capital înregistrate de societățile respective la această dată depășeau cu mult capitalul lor subscris.

25. Reclamantele din litigiile principale au introdus acțiuni împotriva acestor decizii la Tribunalul Neamț (România). Acestea au susținut că îndeplineau toate condițiile prevăzute pentru obținerea micrograntaurilor și în special că nu aveau caracteristicile unor întreprinderi în dificultate, în sensul articolului 2 punctul 18 din GBER. Astfel, în opinia lor, aceste dispoziții exclud din categoria „întreprinderilor în dificultate” „IMM-urile care există de cel puțin trei ani”. Or, reclamantele existau de 13 și, respectiv, de 18 ani la data încheierii contractului lor de finanțare.

26. Tribunalul Neamț a respins aceste acțiuni. Instanța respectivă s-a întemeiat pe faptul că versiunea în limba română a GBER a fost rectificată, după acordarea ajutorului, prin regulamentul de rectificare, care prevedea astfel că numai IMM-urile care există de *mai puțin de* trei ani, iar nu, precum în versiunea inițială, IMM-urile care există de *cel puțin* trei ani, nu intră în domeniul de aplicare al noțiunii de „întreprinderi în dificultate” și sunt astfel eligibile pentru a primi ajutorul în cauză.

27. Această instanță a reținut că regulamentul de rectificare nu a modificat GBER, ci a rectificat versiunea în limba română a acestuia, versiunea originală, cea în limba engleză, referindu-se, încă de la adoptarea sa, la întreprinderile „care există de *mai puțin de* trei ani”. În consecință, aceasta a aplicat articolul 2 punctul 18 din GBER, rectificat prin regulamentul de rectificare, și a constatat că reclamantele din litigiile principale nu îndeplineau toate criteriile de eligibilitate la data cererilor lor.

28. Reclamantele din litigiile principale au formulat recursuri la Curtea de Apel Bacău (România), instanța de trimitere.

29. Acestea susțin, în primul rând, că tocmai modificarea introdusă prin regulamentul de rectificare, intervenită în martie 2021, la peste trei luni de la semnarea contractului și la peste două luni de la utilizarea granturilor pentru achiziția echipamentelor necesare întreprinderilor, a stat la baza emiterii deciziilor de recuperare. În consecință, acestea reproșează instanței de prim grad de jurisdicție o aplicare retroactivă a dispoziției menționate.

30. În al doilea rând, reclamantele din litigiile principale contestă noțiunea de „varianta originală a regulamentului” care figurează în motivarea hotărârii pronunțate în primă instanță. Ele apreciază că noțiunea respectivă este lipsită de temei legal deoarece limba română este una dintre limbile oficiale ale Uniunii, la paritate cu oricare dintre celelalte 23 de limbi.

31. În al treilea rând, acestea susțin că, la data semnării contractului de finanțare, versiunea în limba română a GBER era în vigoare fără modificări de mai bine de 6 ani și jumătate, iar textul acestui regulament era în deplină concordanță cu toate celelalte acte normative incidente în cauză, cu precădere Ordinul nr. 1060/2857/2020, care conținea un text identic. În aceste condiții, ele susțin că au depus cererea de acordare a ajutorului de stat, au semnat contractul de finanțare și l-au executat cu deplină bună-credință.

32. Instanța de trimitere apreciază că trebuie tranșată problema dacă adoptarea unui regulament, și anume regulamentul de rectificare, ce rectifică versiunea oficială a unui regulament al Uniunii într-o limbă are drept efect aplicarea retroactivă a versiunii rectificate încă de la intrarea în vigoare a regulamentului inițial sau dacă produce efecte exclusiv de la intrarea în vigoare a regulamentului de rectificare.

33. Aceasta ridică de asemenea problema dacă principiile securității juridice și protecției încrederii legitime se opun recuperării ajutorului de stat acordat cu respectarea condițiilor existente inițial în versiunea în limba română, într-un context precum cel din prezenta cauză.

34. În sfârșit, instanța de trimitere observă că jurisprudența națională nu este uniformă cu privire la aceste aspecte.

35. În aceste condiții, Curtea de Apel Bacău a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Adoptarea unui regulament de rectificare a versiunii oficiale în limba română a unui regulament al Uniunii Europene, respectiv a [regulamentului de rectificare], are drept efect aplicarea retroactivă a versiunii rectificate, încă de la intrarea în vigoare a regulamentului inițial, sau produce efecte exclusiv pentru viitor, ulterior intrării în vigoare a regulamentului de rectificare, în ipoteza în care autoritățile naționale au acordat ajutoare de stat potrivit condițiilor reglementate de varianta inițială în limba română a [GBER], solicitând, ca urmare a intrării în vigoare a [regulamentului de rectificare], recuperarea ajutorului de stat acordat?

2) Echivalența versiunilor lingvistice ale unui regulament al Uniunii Europene are semnificația că autoritățile naționale ale unui stat membru pot invoca, împotriva unui beneficiar al unui ajutor de stat acordat potrivit versiunii inițiale în limba română a [GBER], prevederile [regulamentului de rectificare] a versiunii respective pentru a solicita recuperarea ajutorului de stat, în lipsa oricărei culpe a beneficiarului ajutorului?

3) [D]reptul Uniunii Europene și, în special, principiile protecției încrederii legitime și securității juridice trebuie interpretate în sensul că se opun recuperării ajutorului de stat acordat cu respectarea condițiilor existente inițial în versiunea lingvistică în limba română, condiții care însă nu existau și în celelalte versiuni lingvistice ale [GBER], rectificarea intervenind însă prin [regulamentul de rectificare] și în versiunea în limba română ulterior acordării ajutorului de stat?”

36. Prin decizia președintelui Curții din 22 iulie 2024, cauzele C-416/24 și C-417/24 au fost conexate pentru buna desfășurare a fazelor scrisă și orală ale procedurii, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

37. Comisia a depus observații scrise. Nu a avut loc o ședință.

IV. Analiză

A. Observații introductive

38. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă regulamentul de rectificare are ca efect aplicarea retroactivă a versiunii lingvistice corectate de la data intrării în vigoare a GBER pe care îl corectează sau dacă produce efecte numai pentru viitor.

39. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, ea solicită în esență să se stabilească dacă principiul echivalenței versiunilor lingvistice permite unui stat membru să invoce împotriva beneficiarului unui ajutor de stat acordat potrivit versiunii lingvistice eronate a GBER versiunea GBER corectată prin regulamentul de rectificare pentru a solicita recuperarea acestui ajutor.

40. În sfârșit, prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare, aceasta urmărește în esență să se stabilească dacă principiile protecției încrederii legitime și securității juridice pot fi interpretate în sensul că permit beneficiarului unui ajutor de stat acordat pe baza unei versiuni lingvistice eronate a GBER să se sustragă de la obligația de recuperare a ajutorului în cauză.

41. În opinia noastră, prima întrebare are un aspect de principiu și urmărește să identifice efectele în timp ale unui regulament de rectificare care corectează o eroare de traducere în GBER. Referitor la a doua și la a treia întrebare, acestea vizează, pe plan practic, implicațiile unui astfel de regulament de rectificare în ceea ce privește măsurile de ajutor care au fost acordate pe baza versiunii eronate pe care a corectat-o. Cu alte cuvinte, ambele au ca obiect problema domeniului de aplicare al unui astfel de regulament de rectificare, care poate fi stabilit pe deplin numai prin examinarea posibilității, atât pentru statul membru a cărui limbă oficială era cea a versiunii eronate a GBER, cât și pentru particulari, de a se prevala de corectarea prevăzută de acest regulament de rectificare și de la ce moment.

42. În aceste condiții, considerăm oportun să examinăm mai întâi prima întrebare preliminară, înainte de a analiza împreună a doua și a treia întrebare preliminară.

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

43. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă regulamentul de rectificare trebuie interpretat în sensul că se aplică retroactiv de la data intrării în vigoare a GBER.

44. Comisia arată în această privință că regulamentul de rectificare prevede, la articolul 2, că intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în Jurnalul Oficial. Prin urmare, regulamentul menționat nu ar produce efecte decât pentru viitor. Aceasta nu ar însemna însă că în perioada cuprinsă între intrarea în vigoare a actului inițial și intrarea în vigoare a actului de rectificare ar trebui să se aplice norme diferite în funcție de versiunea lingvistică în discuție, întrucât acest lucru ar aduce atingere interpretării și aplicării uniforme a dreptului Uniunii.

45. Dacă poziția Comisiei pare, la prima vedere, destul de complexă, acest lucru se datorează, în opinia noastră, faptului că nu este ușor să se răspundă în mod univoc la problema efectelor în timp ale unui regulament de rectificare ce vizează corectarea unei erori de traducere într-o versiune lingvistică a GBER fără o analiză mai detaliată a principiilor care guvernează publicarea

actelor de drept derivat în Uniune și aplicarea care decurge de aici, în special în lumina specificității regimului lingvistic al Uniunii [13].

46. Considerăm, așadar, util să amintim pe scurt principiile respective [14], precum și jurisprudența referitoare la acestea, înainte de a examina problema efectelor în timp ale unui regulament, precum regulamentul de rectificare în discuție în litigiile principale, prin care se urmărește rectificarea unei erori de traducere într-un regulament inițial.

1. Principii referitoare la publicarea actelor de drept al Uniunii și la aplicarea ulterioară a acestora

47. Mai întâi, necesitatea publicării actelor de drept al Uniunii rezultă chiar din formularea Tratatului FUE. Astfel cum subliniază Curtea, din dispozițiile articolului 297 TFUE rezultă că un regulament nu poate produce efecte juridice decât dacă a fost publicat în Jurnalul Oficial [15].

48. Această cerință de publicare decurge, în mod logic, pe lângă formularea însăși a tratatelor, din principiul securității juridice, care impune ca o reglementare a Uniunii să permită celor interesați să cunoască exact întinderea obligațiilor care le sunt impuse de aceasta [16].

49. În continuare, deși necesitatea publicării unui act pentru motive de securitate juridică este un imperativ comun tuturor sistemelor juridice ale statelor membre, ea se exprimă în mod special în ceea ce privește dreptul Uniunii, ca urmare a contextului lingvistic în care acesta are vocația de a se aplica.

50. Astfel, tratatele prevăd că textele redactate în fiecare dintre limbile oficiale sunt deopotrivă autentice, în timp ce Regulamentul nr. 1 prevede că regulamentele se redactează în limbile oficiale. În plus, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, tuturor versiunilor lingvistice ale unui text al Uniunii trebuie, de principiu, să li se recunoască aceeași valoare [17]. Acest principiu al echivalenței versiunilor lingvistice coroborat cu cel al securității juridice presupune, așadar, că o publicare conformă cerințelor legale a unui regulament, în ceea ce privește un stat membru a cărui limbă este o limbă oficială a Uniunii, trebuie să cuprindă publicarea acestui act, în această limbă, în Jurnalul Oficial [18] și că, în plus, o asemenea publicare conformă cerințelor legale este o condiție pentru ca textul în cauză să fie opozabil persoanelor fizice și juridice [19].

51. Un asemenea principiu permite, pe lângă garantarea securității juridice, să se asigure interpretarea și aplicarea uniformă a dreptului Uniunii, în măsura în care rezultă de aici că fiecare versiune lingvistică a aceluiași text publicat în Jurnalul Oficial primește aceeași semnificație în fiecare stat membru și nu se poate atribui unei versiuni lingvistice a unei dispoziții

[13] Reamintim că Uniunea are 24 de limbi oficiale, iar regimul său lingvistic este definit de Regulamentul nr. 1 de stabilire a regimului lingvistic al Comunității Economice Europene (JO 1958, 17, p. 385, Ediție specială, 01/vol. 1, p. 3).

[14] Pentru o analiză detaliată a acestor principii, a se vedea Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States", *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, vol. 9, 2006-2007, precum și Kalėda, S. L., *Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie: zagadnienia przejściowe i międzyczasowe*, WPiPG, Varșovia, 2003.

[15] Hotărârea din 11 decembrie 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punctul 33).

[16] Hotărârea din 11 decembrie 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punctul 38).

[17] Hotărârea din 20 noiembrie 2003, Kyocera (C-152/01, EU:C:2003:623, punctul 32), și Hotărârea din 15 iunie 2023, Saint-Louis Sucre (Recunoașterea unei organizații de producători) (C-183/22, EU:C:2023:486, punctul 28).

[18] Hotărârea din 11 decembrie 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punctul 34).

[19] Hotărârea din 11 decembrie 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punctul 37).

a dreptului Uniunii un caracter prioritar în raport cu altă versiune lingvistică [20]. Potrivit jurisprudenței Curții, echivalența versiunilor lingvistice, în măsura în care permite o aplicare și o interpretare uniformă a dreptului Uniunii, presupune și că, în caz de divergență între diferitele versiuni lingvistice ale unei dispoziții, aceasta trebuie interpretată în raport cu economia generală și cu finalitatea reglementării din care face parte [21].

52. În sfârșit, în măsura în care, astfel cum am subliniat, publicarea unui act de drept al Uniunii este o condiție pentru ca acest act să producă efecte juridice, aceasta permite de asemenea, ca regulă generală, să se determine momentul de la care aceste efecte intră în vigoare. Astfel, articolul 297 TFUE prevede că actele de drept al Uniunii intră în vigoare la data prevăzută de textul lor sau, în absența acesteia, în a douăzecea zi de la publicare.

53. Curtea admite totuși o anumită atenuare în ceea ce privește producerea efectelor unui act de drept al Uniunii în legătură cu publicarea sa. Aceasta statuează astfel că normele de drept material ale Uniunii trebuie interpretate, pentru a garanta respectarea principiilor securității juridice și încrederii legitime, în sensul că nu au în vedere situații împlinite anterior intrării lor în vigoare decât în măsura în care rezultă în mod clar din formularea, finalitatea sau economia acestora că trebuie să le fie atribuit un asemenea efect [22].

54. Cu alte cuvinte, neretroactivitatea unui act de drept al Uniunii rămâne principiul, efectele sale fiind condiționate de publicarea sa în Jurnalul Oficial. Cu toate acestea, în anumite situații excepționale și în condiții definite în mod strict de jurisprudență, se poate admite ca un act de drept al Uniunii să producă efecte juridice de la un moment anterior publicării sale.

2. Efectele în timp ale regulamentului de rectificare

55. Reamintim că, în speță, regulamentul de rectificare urmărește să corecteze o eroare de traducere în versiunea în limba română a GBER, în ceea ce privește definirea domeniului de aplicare al potențialilor beneficiari ai anumitor ajutoare de stat. Altfel spus, eroarea de traducere a determinat o eroare de substanță a dispoziției în discuție, fără însă ca această eroare să determine, la prima vedere, o dificultate de interpretare a textului întrucât formularea acestuia din urmă, deși eronată, este clară.

56. Prin urmare, regulamentul de rectificare permite să se pună în acord versiunea în limba română a GBER cu celelalte versiuni lingvistice și să se corecteze eroarea substanțială care rezulta de aici.

57. Este necesar să se stabilească, așadar, dacă trebuie să se considere că această corectare nu produce efecte decât pentru viitor, în urma intrării sale în vigoare, sau dacă ea poate fi interpretată în sensul că versiunea în limba română a GBER trebuie citită în versiunea sa corectată de la intrarea în vigoare a GBER, deci anterior celei a regulamentului de rectificare.

[20] Hotărârea din 28 noiembrie 2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, punctul 42), precum și Hotărârea din 14 decembrie 2023, Rivière ș.a./Parlamentul (C-767/21 P, EU:C:2023:987, punctul 47).

[21] Hotărârea din 13 februarie 2025, Verbraucherzentrale Berlin (Noțiunea de perioadă contractuală inițială) (C-612/23, EU:C:2025:82, punctul 31), și Hotărârea din 28 noiembrie 2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, punctul 42).

[22] Hotărârea din 22 iunie 2022, Volvo și DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2022:494, punctul 31), și Hotărârea din 21 decembrie 2021, Skarb Państwa (Acoperirea asigurării auto) (C-428/20, EU:C:2021:1043, punctul 33). A se vedea de asemenea Hotărârea din 30 aprilie 2019, Italia/Consiliul (Cota de pescuit pentru peștele-spadă mediteraneean) (C-611/17, EU:C:2019:332, punctul 106).

58. După cum arată Comisia, regulamentul de rectificare prevede, la articolul 2, data intrării sale în vigoare, pe care o stabilește ca fiind a douăzecea zi de la data publicării în Jurnalul Oficial. Cu toate acestea, astfel cum am subliniat [23], jurisprudența Curții admite ca momentul intrării în vigoare a unui act să nu coincidă neapărat cu momentul producerii efectelor sale dacă acestui act îi poate fi recunoscut, în anumite condiții, un efect retroactiv.

59. Considerăm că aceasta trebuie să fie situația în speță. Astfel, pe de o parte, nu există nicio îndoială că, prin corectarea erorii de traducere existente în versiunea în limba română a GBER prin adoptarea regulamentului de rectificare, intenția legiuitorului a fost de a permite ca substanța versiunii în limba română să nu mai difere în mod eronat de celelalte versiuni lingvistice. Cu alte cuvinte, regulamentul de rectificare urmărește un obiectiv de interes general, și anume coerența diferitelor versiuni lingvistice ale unui text de drept al Uniunii, care justifică interpretarea acestuia ca producând efecte retroactive sau, mai precis, de la intrarea în vigoare a GBER pe care îl corectează. În mod similar, pe de altă parte, efectul retroactiv al regulamentului de rectificare reiese clar din finalitatea acestuia, întrucât scopul său este tocmai alinierea tuturor versiunilor lingvistice ale GBER prin corectarea unei erori de traducere în versiunea în limba română. Prin urmare, nu ar fi nici eficient, nici coerent să se considere că această corectare este valabilă numai pentru viitor, lăsând astfel să subziste divergențe în perioada cuprinsă între intrarea în vigoare a GBER și intrarea în vigoare a regulamentului de rectificare.

60. În aceste condiții, considerăm că trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară că regulamentul de rectificare trebuie interpretat în sensul că are efect retroactiv, eroarea din versiunea în limba română pe care o vizează în GBER trebuind să fie considerată corectată încă de la intrarea în vigoare a acestui din urmă text.

C. Cu privire la a doua și la a treia întrebare preliminară

61. Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă regulamentul de rectificare care corectează versiunea lingvistică în limba română a GBER trebuie interpretat în sensul că ajutoarele acordate pe baza versiunii lingvistice eronate a GBER trebuie să facă obiectul recuperării.

62. Mai general, aceste două întrebări ridică problema posibilității, atât a statului membru, cât și a particularilor, de a invoca regulamentul de rectificare și, în cazul unui răspuns afirmativ, de la ce dată.

63. Or, nu considerăm că din simplul efect retroactiv se poate deduce posibilitatea statului membru de a se prevala de regulamentul de rectificare pentru a solicita recuperarea ajutoarelor acordate pe baza versiunii eronate a GBER. Astfel cum am arătat, principiul interpretării și al aplicării uniforme a dreptului Uniunii nu este singurul principiu care guvernează problema publicării și aplicării actelor de drept al Uniunii. Acesta trebuie conciliat cu alte principii, printre care principiile securității juridice și protecției încrederii legitime.

[23] A se vedea punctul 54 din prezentele concluzii.

1. Cu privire la principiul securității juridice

a) Diferitele implicații ale principiului securității juridice

64. Trebuie să subliniem că invocarea principiului securității juridice nu permite în sine să se dea un răspuns clar la problema domeniului de aplicare al regulamentului de rectificare, fără a preciza în prealabil limitele acestui principiu. Astfel, considerăm că principiul securității juridice poate, în funcție de situație și de persoana care îl invocă, să conducă la soluții diferite [24].

65. Mai precis, în măsura în care, în contextul Uniunii, principiul securității juridice se află la originea atât a principiului echivalenței versiunilor lingvistice, cât și a celui al interpretării și aplicării uniforme a dreptului Uniunii, invocarea sa ar putea conduce în speță la două concluzii opuse. Astfel, instituțiile Uniunii, asemenea Comisiei în observațiile sale scrise, ar acorda prioritate necesității interpretării și aplicării uniforme a dreptului Uniunii pentru a considera că GBER în limba română ar trebui, în lumina principiului securității juridice, să fie citit de la intrarea sa în vigoare conform versiunii corectate prin regulamentul de rectificare.

66. În schimb, particularii din acest stat membru ar invoca principiul securității juridice pentru a se prevala de versiunea lingvistică eronată a GBER anterior corectării sale prin regulamentul de rectificare. În opinia noastră, această concepție a principiului securității juridice este cea care trebuie să stea la baza răspunsului la a doua și la a treia întrebare preliminară, pe de o parte, în măsura în care acestea urmăresc tocmai să stabilească efectele regulamentului de rectificare asupra situației juridice a particularilor din România și, pe de altă parte, întrucât principiul securității juridice în calitate de garant al unei interpretări și al unei aplicări uniforme a dreptului Uniunii își găsește în speță limitele pentru motivele pe care le vom prezenta.

b) Securitatea juridică în beneficiul particularilor

67. Din principiul securității juridice rezultă că doar un act publicat conform cerințelor legale în Jurnalul Oficial poate fi opus persoanelor fizice și juridice dintr-un stat membru, iar publicarea conformă cerințelor legale a acestui act pentru un stat membru cuprinde publicarea sa în limba statului membru respectiv [25].

68. În opinia noastră, din această jurisprudență se pot deduce două concluzii în speță.

69. Pe de o parte, rezultă că GBER, în versiunea în limba română afectată de o eroare de traducere, era publicat în Jurnalul Oficial și, prin urmare, era autentic, la fel ca toate celelalte versiuni lingvistice în celelalte state membre.

70. Pe de altă parte și *a contrario*, rezultă de asemenea, în opinia noastră, că modificarea rezultată din regulamentul de rectificare, indiferent dacă ea produce efecte retroactive, nu poate fi opusă în această situație persoanelor fizice și juridice care s-au întemeiat pe versiunea eronată, dar publicată în Jurnalul Oficial și autentică a GBER [26].

[24] Astfel, domnul Bobek descrie principiul securității juridice ca o „cochilie goală” al cărei conținut variază în funcție de valorile care stau la baza aplicării sale. A se vedea Bobek, M., „The Binding Force of Babel: the Enforcement of EC Law Unpublished in the Languages of the New Member States”, *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, *op. cit.*, p. 14.

[25] Hotărârea din 11 decembrie 2007, Skoma-Lux (C-161/06, EU:C:2007:773, punctele 34 și 37).

[26] Cu privire la acest aspect, a se vedea Kowalik-Bańczyk, K., „Art. 297”, în Kornobis-Romanowska, D., Łacny, J., Wróbel, A., Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz. Tom III (art. 223-358), 2012, Varșovia.

c) Imposibilitatea de a recurge la o interpretare sistematică și teleologică în vederea unei interpretări și a unei aplicări uniforme a dreptului Uniunii

71. Faptul că a existat anterior intrării în vigoare a regulamentului de rectificare o divergență între versiunile lingvistice nu poate schimba această constatare. Astfel, deși este adevărat că jurisprudența impune, pentru a asigura o interpretare și o aplicare uniformă a dreptului Uniunii, în caz de divergență între diferite versiuni lingvistice, interpretarea dispoziției în cauză „în raport cu economia generală și cu finalitatea reglementării din care face parte”[27], nu considerăm că o asemenea interpretare poate fi avută în vedere în speță. Recurgerea la o interpretare sistematică și teleologică nu este, în opinia noastră, nelimitată, deși are drept scop asigurarea interpretării și a aplicării uniforme a dreptului Uniunii, ca expresie a principiului securității juridice.

72. Așadar, arătăm că Curtea a dezvoltat această jurisprudență în ipoteze privind dificultăți de interpretare a unei dispoziții, care justifică preocuparea pentru mai multe versiuni lingvistice și utilizarea, în caz de divergențe, a unei interpretări teleologice și sistematice. Nu aceasta este situația în speță. După cum am subliniat, dispoziția eronată din versiunea în limba română a GBER era clară și nu determina nicio dificultate de interpretare. Or, astfel cum statuează Curtea, deși o asemenea interpretare este în principiu posibilă pentru a rezolva o redactare ambiguă, ea nu poate avea ca rezultat să lipsească de orice efect util textul clar și precis al unei dispoziții[28]. Cu alte cuvinte, interpretarea sistematică și teleologică nu poate conduce la modificarea sau la ignorarea sensului univoc al unei dispoziții care reiese în mod clar din textul său.

73. Desigur, s-ar putea susține că, în ceea ce privește un stat membru care a aplicat o dispoziție eronată a unui act de drept al Uniunii, statutul său îi conferă un anumit grad de cunoaștere a legislației care îi permite să presupună că o dispoziție clară poate fi totuși eronată în versiunea sa lingvistică, în lumina contextului și a finalității sale. În schimb, o asemenea cunoaștere nu poate fi prezumată în ceea ce privește particularii. Nu se poate impune, așadar, unor persoane fizice sau juridice să verifice celelalte versiuni lingvistice ale unei dispoziții a cărei formulare este clară și să identifice finalitatea și contextul în care se înscrie această dispoziție, în condițiile în care nimic din textul dispoziției nu implică vreo dificultate de interpretare.

74. În aceste condiții, numai formularea dispoziției în versiunea în limba română publicată în Jurnalul Oficial anterior corectării prin regulamentul de rectificare ar trebui opusă persoanelor juridice și fizice din acest stat membru. În mod corelativ, rezultă că, anterior intrării sale în vigoare, regulamentul de rectificare nu ar trebui să fie opozabil persoanelor fizice și juridice din statul membru care au beneficiat de măsuri de ajutor acordate pe baza versiunii lingvistice eronate a GBER.

75. Acest lucru este valabil cu atât mai mult în lumina principiului protecției încrederii legitime.

2. Cu privire la principiul protecției încrederii legitime

76. Curtea statuează în mod constant că dreptul de a se prevala de principiul protecției încrederii legitime presupune că autoritățile competente ale Uniunii au furnizat persoanei interesate asigurări precise, necondiționate și concordante, provenite din surse autorizate și de

[27] Hotărârea din 13 februarie 2025, Verbraucherzentrale Berlin (Noțiunea de perioadă contractuală inițială) (C-612/23, EU:C:2025:82, punctul 31), și Hotărârea din 28 noiembrie 2024, Másdi (C-169/23, EU:C:2024:988, punctul 42).

[28] Hotărârea din 14 noiembrie 2024, Comisia/Germania (Deteriorarea fânețelor) (C-47/23, EU:C:2024:954, punctul 141), și Hotărârea din 21 martie 2024, Gjensidige (C-90/22, EU:C:2024:252, punctul 58).

încredere [29]. Astfel, acest drept aparține oricărui justițiabil pe care o instituție, un organ sau un organism al Uniunii, prin furnizarea unor asigurări precise, l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate. Constituie astfel de asigurări, indiferent de forma în care sunt comunicate, informațiile precise, necondiționate și concordante [30].

77. În ceea ce privește regimul ajutoarelor de stat, jurisprudența este totuși restrictivă. Curtea statuează astfel că, având în vedere caracterul imperativ al controlului ajutoarelor de stat efectuat de Comisie în temeiul procedurii prevăzute la articolul 108 alineatul (3) TFUE, întreprinderile care beneficiază de un ajutor nu pot să aibă, în principiu, încredere legitimă în legalitatea ajutorului decât dacă acesta a fost acordat cu respectarea procedurii prevăzute la articolul menționat [31]. În special atunci când un ajutor este pus în aplicare fără notificarea prealabilă a Comisiei, astfel încât este ilegal potrivit articolului 108 alineatul (3) TFUE, beneficiarul ajutorului nu poate avea la acel moment o încredere legitimă în legalitatea acordării acestuia [32].

78. Tot potrivit unei jurisprudențe constante, principiul protecției încrederii legitime nu poate fi invocat împotriva unei dispoziții precise a unui text de drept al Uniunii, iar comportamentul unei autorități naționale însărcinate cu aplicarea dreptului Uniunii care este contrar acestuia din urmă nu poate crea pentru un operator economic o încredere legitimă privind posibilitatea de a beneficia de un tratament contrar dreptului Uniunii [33].

79. Cu toate acestea, Curtea admite în același timp posibilitatea beneficiarului unui ajutor ilegal de a invoca împrejurări excepționale, care au putut să îi întemeieze în mod legitim încrederea cu privire la caracterul legal al ajutorului respectiv și, în consecință, de a se opune recuperării acestuia [34].

80. La fel cum susține Comisia, considerăm că aceasta este situația în speță. Astfel, pe de o parte, versiunea în limba română a GBER care conținea o eroare substanțială era publicată în Jurnalul Oficial, astfel încât era deopotrivă autentică în acest stat membru și, prin urmare, putea determina o încredere din partea beneficiarilor ajutorului în faptul că aceștia făceau efectiv parte din sfera beneficiarilor măsurilor în cauză. Pe de altă parte, arătăm că dispozițiile naționale pe baza cărora au fost acordate măsurile de ajutor nu numai că reproduc textul exact al GBER în versiunea sa eronată în limba română, dar au și fost aprobate de Comisie. În plus, subliniem că responsabilitatea publicării conforme cerințelor legale a textelor în Jurnalul Oficial revine instituțiilor Uniunii. În aceste condiții, considerăm că eroarea pe baza căreia ajutoarele au fost plătite beneficiarilor nu era imputabilă numai autorităților române al căror comportament ar trebui considerat contrar dreptului Uniunii, ci și Comisiei. Prin urmare, administrația Uniunii a dat naștere, prin intermediul unor asigurări precise, unor speranțe întemeiate că măsurile de ajutor acordate erau legale.

81. În opinia noastră, principiul protecției încrederii legitime se opune recuperării unui ajutor acordat pe baza unei versiuni lingvistice eronate a GBER corectate prin regulamentul de rectificare.

[29] Hotărârea din 30 aprilie 2019, Italia/Consiliul (Cota de pescuit pentru peștele-spadă mediteraneean) (C-611/17, EU:C:2019:332, punctul 112), și Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 97).

[30] Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 97).

[31] Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 98).

[32] Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 98).

[33] Hotărârea din 5 martie 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punctul 104).

[34] Hotărârea din 20 septembrie 1990, Comisia/Germania (C-5/89, EU:C:1990:320, punctul 16).

3. Concluzie cu privire la a doua și la a treia întrebare preliminară

82. Rezultă din cele ce precedă că, în opinia noastră, la a doua și la a treia întrebare preliminară trebuie să se răspundă că regulamentul de rectificare care corectează versiunea în limba română a GBER, citit în lumina principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime, trebuie interpretat în sensul că se opune posibilității de a fi opus unor particulari din acest stat membru care au beneficiat de măsuri de ajutor acordate pe baza versiunii eronate a GBER anterior intrării sale în vigoare, astfel încât statul membru nu se poate prevala de acesta pentru a solicita recuperarea ajutoarelor respective.

V. Concluzie

83. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Curtea de Apel Bacău (România) după cum urmează:

1) Regulamentul (UE) 2021/452 al Comisiei din 15 martie 2021 de rectificare a versiunii în limba română a Regulamentului (UE) nr. 651/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat

   trebuie interpretat în sensul că

   are efect retroactiv, eroarea din versiunea în limba română pe care o vizează în Regulamentul nr. 651/2014 trebuind să fie considerată corectată încă de la intrarea în vigoare a acestuia din urmă.

2) Regulamentul 2021/452, citit în lumina principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime,

   trebuie interpretat în sensul că

   nu poate fi opus unor particulari care, anterior intrării în vigoare a acestuia, au beneficiat de măsuri de ajutor acordate de România pe baza versiunii în limba română eronate a Regulamentului nr. 651/2014, astfel încât statul membru respectiv nu se poate prevala de acesta pentru a solicita recuperarea ajutoarelor respective.